

Školstvo i obazovanje

[Sistem obrazovanja](#)

[Obavezno obrazovanje](#)

[Stručno obrazovanje / srednje škole](#)

[Univerziteti / Visoke škole](#)

[Priznanje diplome](#)

Sistem obrazovanja

Švicarski sistem obrazovanja omogućava stalni lični razvoj. Veliku važnost u ovom sistemu imaju škole za stručno obrazovanje. One su osnova za dalje školovanje ili čak i studiranje na nekoj od visokih škola.

Struktura / Nadležnost

U Švicarskoj se razlikuju tri nivoa obrazovanja koji se nastavljaju jedan na drugi:

- Obavezno obrazovanje (Voklsschule: Kindergarten, Primarschule und Sekundarstufe I)
- Škola za stručno obrazovanje i srednja škola (Sekundarstufe II)
- Škole za visoko obrazovanje/univerziteti i više škole za stručno obrazovanje (Terziärstufe)

Za sva tri nivoa odgovorna je država. Dužnosti i odgovornosti su podijeljene između saveza, kantona i opština. Zbog toga se škole i školski sistemi mogu razlikovati od kantona do kantona.

Obavezno obrazovanje

U kantonu Aargau obavezno obrazovanje traje 11 godina. Ono počinje kada je dijete napuni 4 godine. U slučaju da djeca neopravdano i bez obrazloženja ne dolaze u školu, roditelji mogu biti kažnjeni. Djeca, koja su se doselila do 16 godina starosti, imaju pravo da pohađaju obaveznu školu. Mladi, koji su se kasnije doselili, mogu se obratiti u savjetovalište za obrazovanje i zanimanja Aargau (ask!) i tamo se informisati o ostalim mogućnostima obrazovanja.

Obrazovanje poslije obavezne škole

Nakon osnovne škole skoro svi mladi se dalje obrazuju. Najčešće se mladi odlučuju za pohađanje škola za osnovno stručno obrazovanje (zanat). Ove škole omogućavaju pristup visokom stručnom obrazovanju. Onaj ko za vrijeme ili poslije zanata položi poslovnu maturu (Berufsmaturität), može studirati na visokim školama (Fachhochschule). Oko 20 odsto mladih ljudi položi gimnazijsku maturu (gymnasiale Maturität) kojom se stiže direktno pravo studiranja na univerzitetu.

Stipendije

Uz pomoć stipendije (Stipendien) se mogu i osobe slabijeg imovnog stanja obrazovati i završiti školu. Pod stipendijom se podrazumjeva finansijska podrška koja se može dobiti nakon obaveznog obrazovanja. Takođe stranci koji žive u kantonu Aargau mogu u određenim okolnostima dobiti stipendiju. Da li je mogu dobiti zavisi od njihovog državljanstva i od toga koje dozvole boravka imaju učenici, studenti ili njihovi roditelji. Više informacija daje odjeljenje za stipendije (Sektion Stipendien) u kantonalnoj upravi.

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.marhaban-aargau.ch/hr/kolstvo-i-obazovanj/sistem-obrazovanja

Obavezno obrazovanje

Obavezna škola pruža djeci osnovno obrazovanje koje im omogućava pohađanje daljih škola. Obavezne škole su javne (državne) škole i one su besplatne.

Prijava djeteta za školu

Opštine su odgovorne za rad osnovne škole. Da bi se dijete upisalo u školu, roditelji se trebaju obratiti u opštinu u kojoj žive ili direktno školskoj upravi.

Struktura obavezne škole

Obavezno obrazovanje je podijeljeno u tri stepena koji se nadograđuju jedan na drugi:

- Dječiji vrtić (Kindergarten) traje 2 godine.
- Osnovna škola (Primarschule) traje 6 godina. Djeca sa posebnim potrebama ili talentima su podržani posebnim mjerama.
- Osnovna škola, Oberstufe (Sekundarschule I) traje 3 godine. U ovom stepenu škole postoje tri različita nivoa obrazovanja (Realschule, Sekundarschule, Bezirksschule). Ovi nivoi imaju različite zahtjeve za učenje i uspjeh.
- Djeca čiji maternji jezik nije njemački podržavaju se u svim nivoima škola.
- Detaljne informacije o obaveznom obrazovanju mogu se naći u brošuri "Školstvo u kantonu Aargau".

Javne/privatne škole

Javne škole su besplatne. Dječaci i djevojčice uče zajedno. Nastava je vjerski neutralna. Većina djece i mladih završe obavezno obrazovanje u javnoj školi (95%). Postoje i privatne škole. Ukoliko roditelji šalju svoju djecu u privatne škole, onda obično moraju sami snositi troškove.

Prava i dužnosti roditelja

Škola je dužna da obavjesti roditelje o školskom životu i uspjehu djeteta. Održavaju se razgovori sa roditeljima (nastavnici i roditelji), roditeljski sastanci (informacije škole za roditelje) i informativni skupovi. Obično su roditelji obavezni da pristvuju ovim sastancima. Roditelji su dužni da obezbjede uslove da njihovo dijete redovno pohađa školu. Ako djeca izostanu sa nastave (npr. u slučaju bolesti), roditelji moraju obavijestiti školu o tome. Takođe bi roditelji trebali povesti brigu o tome da djeca redovno rade domaće zadatke. Ako roditelji redovno pregledaju radove i domaće zadatke i tako pokazuju interesovanje za učenje djeteta, onda je to značajna podrška djetetu. Za osobe koje još uvijek nisu upoznate sa švicarskim sistemom obrazovanja, postoje posebni informativni sastanci, koji su često održavaju i na stranim jezicima.

Pitanja / podrške

Roditelji, koji imaju pitanja u vezi sa školom, trebaju se najprije obratiti nastavnicima. Nastavnici mogu i ako je roditeljima potrebna podrška. Takođe i nastavnici će prvo kontaktirati roditelje, ako smatraju da je djetetu nešto potrebno ili ako imaju neka pitanja vezana za dijete. Jako je važno da roditelji održavaju kontakt sa nastavnicima i blisko saraduju sa njima. U slučaju psiholoških ili socijalnih poteškoća, školska psihološka služba (Schulpsychologischer Dienst) nudi besplatnu pomoć djeci i njihovim roditeljima.

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.marhaban-aargau.ch/hr/kolstvo-i-obazovanj/obavezno-obrazovanje

Stručno obrazovanje / srednje škole

Većina mladih ljudi se nakon obaveznog obrazovanja opredjeljuje za škole stručnog obrazovanja. Ko želi studirati na visokoj školi, taj treba položiti maturu na jednoj od srednjih škola (Mittelschule) ili da položi poslovnu maturu u okviru škole za stručno obrazovanje.

Važnost obrazovanja

Dobro obrazovanje i status u poslovnom svijetu su jako bitni u životu. Već i uspjeh u osnovnoj školi je jako važan za dalje mogućnosti u poslovnom svijetu. Nakon obaveznog obrazovanja postoje različiti načini da mladi sebi obezbjede dobru polaznu tačku za poslovni život (Sekundarstufe II). Bez daljeg obrazovanja je teško naći dobar posao. Savjetovalište za obrazovanje i zanimanja Aargau (ask!) besplatno savjetuje mlade i roditelje po pitanjima obrazovanja.

Osnovno stručno obrazovanje

Većina mladih se odlučuje poslije osnovne škole za osnovno stručno obrazovanje (zanat, Berufslehre). Za vrijeme ovog školovanja mladi stiču u nekom od preduzeća praktične vještine za odabrani poziv i paralelno pohađaju školu za stručno obrazovanje. Postoji više od 250 zanimanja koja se mogu izabrati. Zanat traje između 2 i 4 godine. Mladi moraju sami tražiti mjesto za praktičnu obuku kod nekog preduzeća. Traženje počinje u toku poslednje dvije godine osnovne škole. Škola pomaže mladima pri traženju mjesta za praktičnu obuku (Lehrstelle), međutim njima je potrebna i podrška od strane roditelja. Takođe savjetovalište za obrazovanje i zanimanja (ask!) nudi mladima razne ponude i savjetuje ih besplatno. Mladi, koji su završili školu za stručno obrazovanje, mogu i da polože i poslovnu maturu (Berufmaturität). Ona se polaže bilo paralelno za vrijeme školovanja ili po završetku osnovnog stručnog obrazovanja.

Srednje škole

Srednje škole (Mittelschulen) nude široko opšte obrazovanje. Ove škole pripremaju učenike za akademska obrazovanja na univerzitetima ili visokim školama stručnog obrazovanja (Fachhochschulen). Razlikuju su srednje škole, koje se završavaju sa gimnazijskom maturom (gymnasiale Maturität) i škole na kojima se stiče stručna ili poslovna matura (Fach- oder Berufsmaturität). Gimnazijska matura omogućuje pristup univerzitetima bez polaganja prijemnog ispita. Sa položenom stručnom ili poslovnom maturom se može bez polaganja prijemnog ispita upisati na visoke škole za stručno obrazovanje (Fachhochschule). Visoke škole za stručno obrazovanje su takođe dostupne osobama koje imaju gimnazijsku maturu. Osobe sa stručnom i poslovnom maturom mogu se upisati na univerzitet ukoliko polože dodatni ispit. Nekad mogu biti postavljeni i dodatni uslovi za upis.

Prelazni razredi

Mladi u dobi između 16 i 21 godine, koji su se doselili u kanton Aargau poslije obaveznog školovanja, mogu pod određenim uslovima pohađati prelazni razred (Brückenangebot) u kantonalnoj školi za stručno obrazovanje (Kantonale Schule für Berufsbildung, ksb). Težište ovog školovanja se stavlja na ulazak u poslovni svijet. U ovoj školskoj godini se pomaže mladima da pronađu mjesto za praksu ili mjesto za zanat (Lehrstelle). Zainteresovani treba da se obrate u savjetovanište za obrazovanje i zanimanja (ask!) ili u centralno kontaktno mjesto "Wegweiser" (Anlaufstelle Wegweiser).

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.marhaban-aargau.ch/hr/kolstvo-i-obazovanj/struno-obrazovanje--srednje-ko

Univerziteti / Visoke škole

U Švicarskoj imaju dvije vrste visokih škola: Univerziteti i visoke škole. Za upis sa maturama stečenim u inostranstvu treba se direktno obratiti univerzitetu ili visokoj školi.

Sistem visokog obrazovanja

U obrazovanju na tercijarnom nivou (Terziärstufe) u Švicarskoj razlikujemo univerzitete i visoke škole. Na visokim školama se predaje više praktično orijentisana nastava, a na univerzitetima je nastava pretežno teoretska. Ove dvije vrste obrazovanja su izjednačene i uređene po evropskom Bolonja sistemu. Završavanjem se stiče diploma za osnovne studije ili kasnije za master (magistrat), koji su priznati na evropskom nivou.

Upis

U zavisnosti od institucija važe različiti uslovi za prijem. Pristup visokom obrazovanju je zagarantovan sa švicarskim maturskim svjedočanstvima. Svjedočanstva o položenoj maturi u inostranstvu se ne priznaju u svakom slučaju. Za prijem na studije mora se direktno obratiti ustanovi u kojoj se želi studirati (univerzitetu/visokoj školi). Generalno se zahtjeva veoma dobro znanje njemačkog jezika. Izuzetak su studije koje se nude isključivo na engleskom jeziku. Savjetovanište za obrazovanje i zanimanja Aargau (ask!) informiše o raznim mogućnostima školovanja na tercijarnom nivou.

Više škole

Pored univerziteta i visokih škola, više stručno obrazovanje (höhere Berufsbildung) je omiljen put stručnog usavršavanja u Švicarskoj. Ono omogućava stručnim osobama specijalizaciju vještina i produblјivanja stručnog znanja, kao i preuzimanje rukovodećih funkcija. Više škole za stručno obrazovanje se nastavljaju na škole osnovnog stručnog obrazovanja (Berufslehre). Za ove škole nije potrebno imati položenu maturu. Savjetovanište za obrazovanje i zanimanja Aargau (ask!) informiše besplatno o raznim mogućnostima ovog školovanja.

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.marhaban-aargau.ch/hr/kolstvo-i-obazovanj/univerziteti--visoke-kol

Priznanje diplome

Diplome stečene u inostranstvu nisu uvijek priznate u Švicarskoj. Pod određenim okolnostima je moguće doći do priznanja diplome. Za neke profesije je apsolutno neophodno da diploma bude priznata.

Priznanje

Diploma stečena u inostranstvu može pod određenim uslovima biti priznata u Švicarskoj. Priznanjem se potvrđuje da su inostrana diploma ili inostrano svjedočanstvo isti (ekvivalentni) kao i oni koji su stečeni u Švicarskoj. Za zanimanja, koja su regulisana isključivo švicarskim zakonima, kao, npr. medicinsko ili nastavno osoblje, priznanje diplome je neophodno da bi se moglo raditi u svojoj struci. S obzirom o kojem zanimanju i obrazovanju se radi, postoje različite institucije za priznavanje tih diploma. Priznanje diplome se plaća. Nacionalno kontaktno mjesto za priznanje diploma (Nationale Kontaktstelle für Diplomanerkennung) ili savjetovanište za zanimanja i obrazovanje (ask!) pružaju više informacija na ovu temu.

Potvrda o nivou obrazovanja

Za zanimanja koja nisu regulisana isključivo švicarskim zakonima nije potrebno priznanje diplome da bi se moglo ovdje raditi. Za ova zanimanja se može tražiti potvrda o nivou obrazovanja (Niveaubestätigung). Ovom potvrdom se pokazuje status inostrane diplome u Švicarskom sistemu obrazovanja. Potvrda može pomoći u pronalaženju posla. Više informacija pružaju Nacionalno kontaktno mjesto za priznanje diploma (Nationale Kontaktstelle für Diplomanerkennung) ili savjetovaništa za zanimanja i obrazovanje (ask!).

Nadoknada diplome / kvalifikacija

Odrasle osobe sa radnim iskustvom, a bez priznate diplome ili priznate kvalifikacije, mogu naknadno završiti osnovno ili više stručno obrazovanje. Način školovanja zavisi od već postojećeg obrazovanja, od radnog iskustva i godina starosti. U svakom slučaju dobro znanje njemačkog jezika (nivo B1/B2) je važno za školovanje. Zainteresovane osobe se mogu besplatno informisati i posavjetovati u "Eingangsportaal Aargau" (Eingangsportaal Aargau). Onaj ko nadoknadi kvalifikacije za zanimanje ima bolje šanse na tržištu rada i pristup raznim doškolovanjima.

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.marhaban-aargau.ch/hr/kolstvo-i-obazovanj/priznanje-diplome